

TIRDZniecības Rūpniecības un Būvniecības Šķīrējtiesas Reglaments

I VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. punkts. Tirdzniecības Rūpniecības un Būvniecības šķīrējtiesa

- (1) Tirdzniecības Rūpniecības un Būvniecības šķīrējtiesa (turpmāk tekstā – šķīrējtiesa) ir šķīrējtiesa, kas darbojas pastāvīgi un ir izveidota, lai nodrošinātu šķīrējtiesai pakļauto strīdu izšķiršanu. Tirdzniecības Rūpniecības un Būvniecības šķīrējtiesas dibinātājs ir biedrība „TICA”, reģistrācijas numurs 40008237766.
- (2) Šķīrējtiesas nosaukuma tulkojums angļu valodā – Trade Industry and Construction Arbitration Court.
- (3) Šķīrējtiesas nosaukuma tulkojums krievu valodā - Арбитражный суд торговли, промышленности и строительства.
- (4) Šķīrējtiesa darbojas, pamatojoties uz LR Šķīrējtiesu likumu, citiem Latvijas Republikā spēkā esošiem likumiem, starptautiskajiem līgumiem un konvencijām, kas attiecas uz šķīrējtiesas darbību, šķīrējtiesas reglamentu.
- (5) Šķīrējtiesas interneta mājas adrese ir <http://www.tica.lv/>

2. punkts. Strīda izšķiršanā piemērojamās procesuālās normas

- (1) Šķīrējtiesa civiltiesiskos strīdus izskata saskaņā ar pušu vienošanos, ciktāl tas nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmi, LR Šķīrējtiesu likumu, kā arī citiem Latvijas Republikā spēkā esošajiem likumiem, starptautiskajiem līgumiem, konvencijām, kurās piedalās Latvijas Republika, šķīrējtiesas reglamentu.
- (2) Šķīrējtiesas procesu regulē procesuālās normas, kas ir spēkā strīda izšķiršanas, atsevišķu procesuālo darbību izdarīšanas vai šķīrējtiesas nolēmuma izpildīšanas laikā.

3. punkts. Strīda izšķiršanā piemērojamās materiālo tiesību normas.

- (1) Izšķirot strīdu, šķīrējtiesa vadās pēc tām tiesību normām un darījumu paražām, par kuru piemērošanu puses ir vienojušās, ciktāl tāda pušu vienošanās nav pretrunā Latvijas Republikas Civillikuma 19., 24. un 25.pantu noteikumiem.
- (2) Ja puses nav vienojušās par to, pēc kādiem likumiem vai kādām darījumu paražām apspriežamas to savstarpējās attiecības, vai šķīrējtiesa atzinusi šādu vienošanos par spēkā neesošu, pušu tiesiskajām attiecībām piemērojamās tiesību normas nosakāmas saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikuma Ievada noteikumiem.

4. punkts. Šķīrējtiesā izšķirjamie strīdi

- (1) Šķīrējtiesa ir tiesīga izšķirt jebkuru civiltiesisku strīdu, ja puses vienojušās par šī strīda nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā, izņemot strīdu:
 - 1) kura izspriešana varētu aizskart tādas personas tiesības, kas nav šķīrējtiesas līguma dalībniece;
 - 2) kurā kaut viena puse ir valsts vai pašvaldības iestāde vai par kuru pieņemts šķīrējtiesas nolēmums var skart valsts vai pašvaldības iestādes tiesības;
 - 3) kurš saistīts ar ierakstiem civiltāvokļa aktu reģistrā;
 - 4) par aizbildnībā vai aizgādībā esošu personu tiesībām un pienākumiem vai ar likumu aizsargātām interesēm;
 - 5) par lietu tiesību nodibināšanu, grozīšanu vai izbeigšanu attiecībā uz nekustamo īpašumu, ja strīda dalībnieks ir persona, kurai ar likumu ir ierobežotas tiesības iegūt nekustamo lietu īpašumā, valdījumā vai lietošanā;
 - 6) par fiziskās personas izlikšanu no dzīvojamām telpām;
 - 7) starp darbinieku un darba devēju, ja strīds radies, slēdzot, grozot, izbeidzot vai pildot darba līgumu, kā arī piemērojot vai tulkojot tiesību normas, darba koplīguma vai darba kārtības noteikumus (individuāls darba tiesību strīds);
 - 8) par to personu tiesībām un pienākumiem, kurām pasludināts maksātnespējas process;
- (2) Šķīrējtiesā netiek izšķirti strīdi, kas saistīti ar sevišķā tiesāšanas kārtībā izskatāmiem jautājumiem.

5. punkts. Šķīrējtiesas darba organizācija

- (1) Šķīrējtiesas darbu vada šķīrējtiesas priekšsēdētājs un šķīrējtiesas kancelejas vadītājs, kuri veic šķīrējtiesas reglamentā noteiktās funkcijas, lai pārraudzītu un nodrošinātu šķīrējtiesas darbību, kā arī šķīrējtiesas sastāva izveidošanu un tā darbību.

II. ŠĶĪRĒJTIESAS LĪGUMS

6. punkts. Šķīrējtiesas līguma jēdziens, tā puses un forma

- (1) Šķīrējtiesas līgums ir vienošanās par strīda, kas jau radies vai var rasties nākotnē, nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā.
- (2) Šķīrējtiesas līgumu var noslēgt rīcībspējīga fiziskā persona neatkarīgi no pilsonības un dzīvesvietas, Latvijā vai ārvalstī reģistrēta juridiskā persona vai cits privāto tiesību subjekts.
- (3) Šķīrējtiesas līgumu noslēdz rakstveidā. Pušu vienošanās par strīda nodošanu šķīrējtiesai (šķīrējtiesas līgums) var būt izteikta:

- 1) kā atsevišķs līgums;
- 2) kā speciāls noteikums pušu līgumā (šķīrējtiesas klauzula);
- 3) pusēm apmainoties ar pasta sūtījumiem vai izmantojot elektroniskās saziņas līdzekļus un nodrošinot, ka pušu griba nodot jau radošos vai iespējamu civiltiesisko strīdu izšķiršanai šķīrējtiesā tiek fiksēta ar drošu elektronisko parakstu.
- (4) Ja puses vienojušās par strīda nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā, bet nav noteikušas konkrētu šķīrējtiesu, un prasītājs iesniedzis prasību Tirdzniecības Rūpniecības un Būvniecības šķīrējtiesā, un ja otra puse neceļ par to iebildums līdz atsaukšanas iesniegšanas termiņa beigām, strīds ir pakļauts šai šķīrējtiesai.
- (5) Šķīrējtiesas līgumā, puses var vienoties par šķīrējtiesnešu skaitu, strīda izšķiršanas kārtību, mutvārdu vai rakstveida šķīrējtiesas procesu, strīda izšķiršanas vietu, šķīrējtiesas procesa valodu, piemērojamo likumu un citiem jautājumiem saskaņā ar LR Šķīrējtiesu likumu.
- (6) Ja puses ir vienojušās par strīdu, izrietošu no konkrēta līguma, nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā, tiek uzskatīts, ka puses ir vienojušās par jebkura strīda, kas izriet no šī līguma, kas skar to vai tā pārkāpšanu, izbeigšanu vai spēkā neesamību, izšķiršanu šķīrējtiesā.
- (7) Puses var vienoties pēc kādas valsts likumiem apspriežama šķīrējtiesas līguma spēkā esamība. Ja puses par to nav vienojušās, piemērojamais likums nosakāms saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikuma 19. un 25. pantu.

7. punkts. Šķīrējtiesas līguma spēks

- (1) Personas, kas noslēgušas līgumu par strīda nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā, nav tiesīgas no tā atteikties, ja likumā vai līgumā noteiktajā kārtībā šķīrējtiesas līgums nav grozīts vai atcelts.
- (2) Šķīrējtiesas līgums ir spēkā, kamēr nav izbeigusies tiesiskā attiecība, kuras sakarā tas noslēgts.
- (3) Ja vienošanās par strīda nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā kā atsevišķs noteikums ir ietverts pušu noslēgtajā līgumā, šī vienošanās ir uzskatāma par patstāvīgu līgumu. Ja līguma termiņš ir izbeidzies vai līgums atzīts par spēkā neesošu, vienošanās par strīda nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā paliek spēkā.
- (4) Cedējot prasību, uz cesionāru pāriet prasījuma tiesības, bet ne līgumā ietvertā šķīrējtiesas klauzula par civiltiesiskā strīda izskatīšanu šķīrējtiesā.

III. ŠĶĪRĒJTIESNEŠI

8. punkts. Šķīrējtiesneši

- (1) Šķīrējtiesnesis ir fiziska persona, kas atbilst LR Šķīrējtiesu likuma noteikumiem, un ir iecelta civiltiesiskā strīda izšķiršanai atbilstoši šķīrējtiesas līguma un šī reglamenta noteikumiem strīda izšķiršanai.
- (2) Par šķīrējtiesnesi var iecelt jebkuru pilngadīgu personu, kurai nav nodibināta aizgādība, neatkarīgi no tās pilsonības un dzīvesvietas, ja šī persona ir rakstveidā piekritusi būt par

šķīrējtiesieni, tai ir nevainojama reputācija, tā ir ieguvusi augstāko profesionālo vai akadēmisko izglītību (izņemot pirmā līmeņa profesionālo izglītību) un jurista kvalifikāciju, kurai ir vismaz triju gadu praktiskā darba pieredze, strādājot augstskolas tiesību zinātņu specialitātes akadēmiskā personāla amatā vai citā juridiskās specialitātes amatā.

- (3) Šķīrējtiesnešu atbilstību šī reglamenta 8. punkta 1. un 2. daļai, LR Šķīrējtiesu likuma prasībām apliecina Tirdzniecības Rūpniecības un Būvniecības šķīrējtiesas priekšsēdētājs.
- (4) Par šķīrējtiesnesi nevar iecelt personu:
 - 1) kura neatbilst LR Šķīrējtiesu likuma prasībām;
 - 2) kura kriminālprocesā par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu atzīta par aizdomās turētu vai apsūdzētu;
 - 3) pret kuru kriminālprocess par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu izbeigts uz nereabilitējoša pamata;
 - 4) kura sodīta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu — neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas;
 - 5) kura notiesāta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kaut arī atbrīvota no soda izciešanas noilguma, apžēlošanas vai amnestijas dēļ;
 - 6) kurai pēdējo piecu gadu laikā pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process.
- (5) Šķīrējtiesnesis pilda savus pienākumus godprātīgi, nepakļaujoties nekādai ietekmei. Savā darbībā un lēmumu pieņemšanā viņš ir objektīvs un neatkarīgs.

9. punkts. Šķīrējtiesas sastāvs

- (1) Šķīrējtiesa izšķir strīdus trīs šķīrējtiesnešu sastāvā, ja puses nav vienojušās par citu šķīrējtiesnešu skaitu.
- (2) Šķīrējtiesnešu skaitam jābūt nepāra.
- (3) Gadījumā, ja atbilstoši likumam, šim reglamentam un pušu vienošanās strīds izšķirams viena vai trīs šķīrējtiesnešu sastāvā, tad ieinteresētā puse ir tiesīga prasīt strīda izšķiršanu paplašinātā šķīrējtiesas sastāvā. Paplašinātā šķīrējtiesas sastāvā nevar būt vairāk par pieciem šķīrējtiesnešiem.
- (4) Paplašinātais šķīrējtiesas sastāvs tiek izveidots tikai tad, ja ieinteresētā puse rakstiski paziņo par to šķīrējtiesai un otrai pusei ceļot prasību vai atsaukšanas sniegšanai uz prasības pieteikumu noteiktajā termiņā. Šajā paziņojumā ir jānorāda paplašinātā šķīrējtiesas sastāva šķīrējtiesnešu skaitu un no savas puses iecelto šķīrējtiesnešu kandidatūras. Paziņojumam ir jāpievieno pierādījumi par papildus ar strīda izšķiršanu saistīto izdevumu samaksu. Strīdus gadījumā šo izdevumu apmēru nosaka šķīrējtiesa.

10. punkts. Šķīrējtiesnešu iecelšana

- (1) Šķīrējtiesnešu iecelšanas kārtību nosaka puses. Ja puses nav vienojušās par šķīrējtiesnešu

iecelšanas kārtību, šķīrējtiesnešus ieceļ saskaņā ar šķīrējtiesas reglamentu no pastāvīgo šķīrējtiesnešu saraksta (reglamenta pielikums Nr.1), ievērojot pušu līdztiesību.

- (2) Puses var uzticēt jebkurai rīcībspējīgai fiziskajai vai juridiskajai personai iecelt šķīrējtiesnešus.

11. punkts. Šķīrējtiesas sastāva iecelšana

- (1) Ja strīdu izšķir viens šķīrējtiesnesis, to ieceļ abas puses vienojoties no pastāvīgo šķīrējtiesnešu saraksta. Gadījumā, ja termiņā, kas noteikts atsaukšanas iesniegšanai uz prasības pieteikumu, vienošanās nav panākta, šķīrējtiesnesi ieceļ šķīrējtiesas priekšsēdētājs.
- (2) Ja strīdu izšķir trīs šķīrējtiesneši, katra no pusēm ieceļ pa vienam šķīrējtiesnesim, kuri 10 (desmit) dienu laikā no atsaukšanas uz prasības pieteikumu noteiktā termiņa beigām, savstarpēji vienojoties, no pastāvīgo šķīrējtiesnešu saraksta ieceļ trešo šķīrējtiesnesi, kurš ir šī šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētājs. Ja kāda no pusēm termiņā, kas noteikts atsaukšanas iesniegšanai uz prasības pieteikumu, nav norādījusi tās iecelto šķīrējtiesnesi vai šķīrējtiesneši noteiktajā termiņā nevar vienoties par šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētāju, tos ieceļ šķīrējtiesas priekšsēdētājs no pastāvīgo šķīrējtiesnešu saraksta.
- (3) Ja strīdu izšķir vairāk nekā trīs šķīrējtiesneši, katra no pusēm ieceļ šķīrējtiesnešus vienādā skaitā, kuri 10 (desmit) dienu laikā no atsaukšanas uz prasības pieteikumu noteiktā termiņa beigām, savstarpēji vienojoties, no pastāvīgo šķīrējtiesnešu saraksta ieceļ vēl vienu šķīrējtiesnesi, kurš ir šī šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētājs. Ja kāda no pusēm termiņā, kas noteikts atsaukšanas iesniegšanai uz prasības pieteikumu, nav norādījusi tās ieceltos šķīrējtiesnešus vai šķīrējtiesneši noteiktajā termiņā nevar vienoties par šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētāju, tos ieceļ šķīrējtiesas priekšsēdētājs no pastāvīgo šķīrējtiesnešu saraksta.
- (4) Ja prasību cēlušī vairāki prasītāji vai ja prasība celta pret vairākiem atbildētājiem, attiecīgi prasītājiem vai atbildētājiem termiņā, kas noteikts atsaukšanas iesniegšanai uz prasības pieteikumu, jāvienojas par izvēlēto šķīrējtiesneša kandidatūru no savas puses.
- (5) Gadījumā, ja puses, tās ieceltie šķīrējtiesneši vai vairāki prasītāji vai atbildētāji šajā punktā noteiktajā termiņā nav iesnieguši šķīrējtiesā rakstveidā vienošanās par šķīrējtiesneša vai šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētāja iecelšanu, tiek uzskatīts, ka attiecīga vienošanās nav panākta.

12. punkts. Šķīrējtiesneša atcelšana

- (1) Ja puse iecēlusi šķīrējtiesnesi un par to ir paziņots otrai pusei, tā nevar atcelt šo šķīrējtiesnesi bez otras puses piekrišanas.
- (2) Šķīrējtiesas priekšsēdētājs pēc vienas puses lūguma var atcelt šķīrējtiesnesi jebkurā šķīrējtiesas procesa stadijā, gadījumā, ja šķīrējtiesnesis ilgāk par 14 dienām nepilda savus pienākumus prombūtnes, slimības vai citu iemeslu dēļ.

13. punkts. Šķīrējtiesneša noraidījuma pamati

- (1) Personai, kurai tiek prasīta piekrišana tās iecelšanai par šķīrējtiesnesi, jāatklāj pusēm jebkādi apstākļi, kuri var izraisīt pamatotas šaubas par šīs personas objektivitāti un neatkarību. Ja šādi apstākļi šķīrējtiesnesim kļuvuši zināmi līdz šķīrējtiesas procesa beigām, viņam tie

nekavējoties jāatklāj pusēm.

(2) Šķīrējtiesnesi var noraidīt, ja:

1) pastāv apstākļi, kuri izraisa pamatotas šaubas par viņa objektivitāti un neatkarību;

2) viņa kvalifikācija neatbilst tai, par kādu puses vienojušās.

3) ir attiecināms kāds no LR Šķīrējtiesu likumā minētajiem ierobežojumiem.

4) uz viņu ir attiecināmi LR Šķīrējtiesu likuma 16.panta pirmajā daļā noteiktie ierobežojumi šķīrējtiesneša dalībai lietas izskatīšanā un viņš nav sevi atstājis.

(3) Puse var noraidīt šķīrējtiesnesi, kuru tā iecēlusi vai kura iecelšanā tā piedalījies, tikai tad, ja noraidījuma pamati šai pusei kļuvuši zināmi pēc šķīrējtiesneša iecelšanas.

14. punkts. Šķīrējtiesneša noraidījuma kārtība

(1) Puses var vienoties par šķīrējtiesneša noraidījuma kārtību. Ja puses nav vienojušās par šķīrējtiesneša noraidījuma kārtību, puses var pieteikt noraidījumu šķīrējtiesnesim 5 (piecu) dienu laikā no dienas, kad tā uzzinājusi par šī šķīrējtiesneša iecelšanu vai tai kļuvis zināms noraidījuma pamats, iesniedzot šķīrējtiesā par to rakstveida paziņojumu, kurā jānorāda kuru šķīrējtiesnesi tā noraida un noraidījuma pamatu.

(2) Ja šķīrējtiesnesis, kuram pieteikts noraidījums, neatsakās no savu pienākumu pildīšanas, jautājumu par šā šķīrējtiesneša noraidījumu izlemj šķīrējtiesas sastāvs vai pats šķīrējtiesnesis piecu dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas.

(3) Ja šķīrējtiesas priekšsēdētājam kļūst zināmi šī reglamenta 13.punkta 2.daļā minētie apstākļi, viņi nekavējoties par tiem informē abas puses un izskaidro to tiesības pieteikt noraidījumu attiecīgām šķīrējtiesnesim.

(4) Ja šķīrējtiesneša noraidījums pieņemts, jaunu šķīrējtiesnesi ieceļ līgumā vai pastāvīgās šķīrējtiesas reglamentā noteiktajā kārtībā.

15. punkts. Šķīrējtiesneša pilnvaru izbeigšanās

(1) Šķīrējtiesnesim ir tiesības atteikties no strīda izšķiršanas rakstiski paziņojot par to šķīrējtiesas priekšsēdētājam.

(2) Pusēm ir tiesības vienoties par šķīrējtiesneša pilnvaru izbeigšanu, noformējot šo vienošanos rakstiski un iesniedzot to šķīrējtiesā.

(3) Šķīrējtiesneša pilnvaras izbeidzas:

1) ja pieņemts šķīrējtiesneša noraidījums;

2) ja šķīrējtiesnesis atteicies no strīda izšķiršanas;

3) ja puses vienojas par šķīrējtiesneša pilnvaru izbeigšanu;

4) ar šķīrējtiesneša atcelšanu;

5) ar šķīrējtiesneša nāvi.

6) ja uz viņu ir attiecināmi šī reglamenta 8.panta ceturtajā daļā un LR Šķīrējtiesu likumā noteiktie ierobežojumi.

(4) Ja šķīrējtiesneša pilnvaras izbeigušās, jaunu šķīrējtiesnesi ieceļ šī reglamentā noteiktajā kārtībā.

16. punkts. Jauna šķīrējtiesneša iecelšanas sekas

(1) Pēc jauna šķīrējtiesneša iecelšanas strīda izšķiršanas process jāsāk no jauna, ja strīdu izšķir šķīrējtiesnesis vienpersoniski, vai ja tiek iecelts jauns šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētājs.

(2) Šķīrējtiesas sastāvam ir tiesības sākt no jauna strīda izšķiršanas procesu, gadījumā, ja šķīrējtiesas sastāvā tiek iecelts jauns šķīrējtiesnesis.

IV. ŠĶĪRĒJTIESAS PROCESA SAGATAVOŠANA

17. punkts. Strīda pakļautība

(1) Par strīda pakļautību lemj šķīrējtiesas sastāvs arī gadījumos, kad kāda no pusēm apstrīd šķīrējtiesas līguma esamību vai tā spēkā esamību.

(2) Iesniegumu par to, ka strīds nav pakļauts šķīrējtiesai, puse var iesniegt līdz dienai, kad beidzas atsauksmes uz prasības pieteikumu iesniegšanai noteiktais termiņš.

(3) Šķīrējtiesa jautājumu par strīda pakļautību var izlemt jebkurā šķīrējtiesas procesa stadijā. Ja strīda pakļautība šķīrējtiesai ir apstrīdēta līdz šķīrējtiesas sastāva iecelšanai, minēto jautājumu var izlemt šķīrējtiesas priekšsēdētājs, bet ja pakļautība ir apstrīdēta pēc šķīrējtiesas sastāva iecelšanas, šo jautājumu izlemj šķīrējtiesas sastāvs.

(4) Ja iebildumi par to, ka strīda daļa nav pakļauta šķīrējtiesai, pusei rodas sakarā ar prasības papildinājumiem vai grozījumiem, preprasību vai tās papildinājumiem vai grozījumiem, minētie iebildumi jāizsaka nekavējoties, līdz ko šķīrējtiesa uzsāk šo prasījumu izskatīšanu.

(5) Ja šķīrējtiesa atzīst, ka strīds vai tā daļa nav pakļauta šķīrējtiesai, tā izbeidz šķīrējtiesas procesu vai tā daļu šajā reglamentā noteiktajā kārtībā.

18. punkts. Prasības nodrošināšana pirms prasības celšanas šķīrējtiesā

(1) Pēc iespējamā prasītāja pieteikuma rajona (pilsētas) tiesa pēc parādnieka vai viņa mantas atrašanās vietas var Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā nodrošināt prasību pirms tās celšanas.

(2) Tā pati rajona (pilsētas) tiesa pēc puses vai šķīrējtiesas sastāva lūguma lemj par prasības nodrošinājuma atcelšanu vai grozīšanu. Prasītājs ir tiesīgs lūgt tiesu nodrošināt prasību pirms prasības celšanas šķīrējtiesā. Šāds prasītāja lūgums nav uzskatāms par šķīrējtiesas vienošanās neievērošanu un nav šķērslis strīda izšķiršanai šķīrējtiesā.

19. punkts. Procesuālie termiņi

- (1) Procesuālās darbības izpilda šajā reglamentā noteiktajos termiņos. Ja procesuālie termiņi šajā reglamentā nav noteikti, tos nosaka šķīrējtiesa.
- (2) Procesuālo darbību izpildīšanai nosaka precīzu datumu vai termiņu līdz noteiktam datumam, vai laika periodu (gados, mēnešos, dienās vai stundās). Ja procesuālā darbība nav jāizpilda noteiktā datumā, to var izpildīt visā noteiktā termiņa laikā.
- (3) Procesuālā termiņa tecējums, kas aprēķināms gados, mēnešos vai dienās, sākas nākamajā dienā pēc datuma vai pēc notikuma, kas nosaka tā sākumu.
- (4) Procesuālā termiņa tecējums, kas aprēķināms stundās, sākas nākamajā stundā pēc notikuma, kas nosaka tā sākumu.
- (5) Termiņš, kas skaitāms gados, notek termiņa pēdējā gada attiecīgā mēnesī un datumā. Termiņš, kas skaitāms mēnešos, notek termiņa pēdējā mēneša attiecīgā datumā. Ja mēnešos skaitāmais termiņš beidzas tādā mēnesī, kuram nav attiecīga datuma, tas notek šā mēneša pēdējā dienā. Termiņš, kas noteikts līdz konkrētam datumam, notek iepriekšējā dienā.
- (6) Ja termiņa pēdējā diena ir sestdiena, svētdiena vai likumā noteikta svētku diena, par termiņa pēdējo dienu skaitāma nākamā darba diena.
- (7) Procesuālo darbību, kurai notek termiņš, var izpildīt termiņa pēdējā dienā līdz pulksten divdesmit četriem.
- (8) Ja procesuālā darbība izpildāma šķīrējtiesā, termiņu uzskata par notecējušu tajā stundā, kad šķīrējtiesa saskaņā ar saviem iekšējās darba kārtības noteikumiem beidz darbu. Tomēr, ja prasības pieteikums vai citi sūtījumi nodoti sakaru iestādē termiņa pēdējā dienā līdz pulksten divdesmit četriem, tie uzskatāmi par nodotiem termiņā.

20. punkts. Procesuālo termiņu nokavējuma sekas, to apturēšana, atjaunošana un pagarināšana

- (1) Tiesības izpildīt procesuālās darbības zūd līdz ar šī reglamenta vai šķīrējtiesas noteiktā termiņa notecēšanu.
- (2) Apturot šķīrējtiesas procesu, termiņa tecējums tiek apturēts. Termiņa tecējums apstājas brīdī, kad radies apstākļi, kas ir par pamatu šķīrējtiesas procesa apturēšanai. Procesuālā termiņa tecējums turpinās no dienas, kad atjaunots šķīrējtiesas process.
- (3) Nokavētos procesuālos termiņus pēc puses pieteikuma var atjaunot šķīrējtiesa, ja tā atzīst nokavēšanas iemeslus par attaisnojošiem. Atjaunojot nokavēto termiņu, šķīrējtiesa vienlaikus atļauj izpildīt nokavēto procesuālo darbību.
- (4) Šķīrējtiesas noteiktos termiņus var pagarināt pēc puses pamatota pieteikuma.
- (5) Ja pieteikums par termiņa pagarināšanu vai nokavētā termiņa atjaunošanu iesniegts līdz šķīrējtiesas sastāva iecelšanai, tad to var izlemt šķīrējtiesas priekšsēdētājs, bet ja pieteikums iesniegts pēc šķīrējtiesas sastāva iecelšanas, tad to izlemj šķīrējtiesas sastāvs.

21. punkts. Korespondence

- (1) Šķīrējtiesa sagatavotos dokumentus (spriedumus, lēmumus, paziņojumus u. c.) nosūta pasta

vai elektroniskā pasta sūtījumā. Dokumentus, kurus sagatavo un iesniedz šķīrējtiesai puse (prasības pieteikumu, atsaukumi par prasību u.c.), šķīrējtiesa otrai pusei nosūta pasta vai elektroniskā pasta sūtījumā vai paziņo par to saņemšanu šķīrējtiesā un iespējām ar tiem iepazīties.

- (2) Šā punkta pirmajā daļā minētos dokumentus fiziskajai personai nosūta ierakstītā pasta sūtījumā uz tās deklarētas dzīvesvietas adresi, bet, ja deklarācijā norādīta papildu adrese, - uz papildu adresi, ja vien fiziskā persona saziņai ar šķīrējtiesu nav norādījusi citu adresi, bet juridiskajai personai - uz tās juridisko adresi.
- (3) Šā punkta pirmajā daļā minētos dokumentus elektroniskā pasta sūtījumā nosūta, ja puse ir paziņojusi šķīrējtiesai, ka piekrīt saziņai ar šķīrējtiesu izmantot elektronisku pastu. Šādā gadījumā šķīrējtiesa dokumentus nosūta uz puses norādīto elektroniskā pasta adresi. Ja šķīrējtiesa konstatē tehniskus šķēršļus dokumentu nosūtīšanai elektroniskā pasta sūtījumā, tos nosūta ierakstītā pasta sūtījumā.
- (4) Šā punkta pirmajā daļā minētie dokumenti uzskatāmi par saņemtiem izsniegšanas dienā, ja tie ir piegādāti un izsniegti adresātam personīgi. Ja tie ir nosūtīti ar pasta sūtījumu, uzskatāms, ka tie saņemti 7. (septītajā) dienā pēc pasta sūtījuma nosūtīšanas dienas, bet, ja tie nosūtīti elektroniskā pasta sūtījumā, uzskatāms, ka tie saņemti 2 (divu) darbdienu laikā pēc nosūtīšanas dienas. Paziņojumu par pirmo šķīrējtiesas sēdi nosūta pusēm ierakstītā pasta sūtījumā ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) dienas iepriekš, ja puses nav vienojušās par īsāku termiņu.

22. punkts. Šķīrējtiesas procesa konfidencialitāte

- (1) Šķīrējtiesas process ir konfidenciāls. Šķīrējtiesas sēdes ir slēgtas. Personas, kas nav procesa dalībnieki, var būt klāt šķīrējtiesas sēdē tikai ar pušu piekrišanu.
- (2) Šķīrējtiesa ziņas par šķīrējtiesas procesu nesniedz trešajām personām un nepublicē.

23. punkts. Pušu līdztiesība un sacīkste

- (1) Šķīrējtiesa, izšķirot strīdu, ievēro pušu līdztiesības un sacīkstes principu. Katrai pusei ir vienādas tiesības izklāstīt savu viedokli un aizstāvēt savas tiesības.

24. punkts. Šķīrējtiesas procesa kārtība

- (1) Pusēm ir tiesības brīvi noteikt šķīrējtiesas procesa kārtību.
- (2) Ja puses nav vienojušās par šķīrējtiesas procesa kārtību, šķīrējtiesa izšķir strīdu saskaņā ar šo reglamentu.
- (3) Ja puses ir vienojušās tikai par atsevišķiem šķīrējtiesas procesa noteikumiem, šķīrējtiesa ievēro pušu vienošanos, bet pārējā daļā vadās pēc šķīrējtiesas reglamenta.

25. punkts. Šķīrējtiesas valoda

- (1) Process šķīrējtiesā notiek Latvijas Republikas valsts valodā vai valodā, par kuru puses ir vienojušās.
- (2) Ja šķīrējtiesas sastāvs, vai kāds no šķīrējtiesnešiem, vai procesa dalībniekiem nepārvalda

valodu, kurā notiek process, šķīrējtiesa pieaicina tulku. Tulka pakalpojumu apmaksas kārtību nosaka šķīrējtiesa.

- (3) Šķīrējtiesas sastāvs var pieprasīt pusēm jebkura rakstveida pierādījuma tulkojumu vai notariāli apliecinātu tulkojumu valodā, kurā notiek process, vai valsts valodā.

26. punkts. Pušu pārstāvība

- (1) Fiziskās personas savas lietas šķīrējtiesā ved pašas vai ar pilnvarotu pārstāvju starpniecību. Fizisko personu pārstāvību noformē ar notariāli apliecinātu pilnvaru.
- (2) Juridisko personu lietas šķīrējtiesā ved to amatpersonas, kas darbojas likumā, statūtos vai nolikumā piešķirto pilnvaru ietvaros, vai arī citi juridisko personu pilnvaroti pārstāvji. Juridisko personu pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru vai dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu.
- (3) Par pilnvarotu pārstāvi var būt jebkura fiziskā persona, izņemot personu:
 - 1) kura nav sasniegusi pilngadību;
 - 2) kurai nodibināta aizgādība;
 - 3) kurai ar tiesas spriedumu atņemtas tiesības vest citu personu lietas;
 - 4) kura ir radniecības attiecībās līdz trešajai pakāpei vai svainības attiecībās līdz otrajai pakāpei ar šķīrējtiesnesi, kas izšķir civiltiesisko strīdu;
 - 5) kura sniegusi juridisko palīdzību civiltiesiskā strīda otrai pusei šajā vai ar to saistītā citā lietā;
 - 6) kura piedalījusies mediācijā šajā vai ar to saistītā citā lietā.
- (4) Puses šķīrējtiesas procesā var pieaicināt advokātus juridiskās palīdzības sniegšanai.
- (5) Konstatējot šā panta trešajā daļā minētos apstākļus, šķīrējtiesas sastāvs nepielaiž šādu personu civiltiesiskā strīda izšķiršanā.
- (6) Persona, kas ir vai pēdējo 5 (piecu) gadu laikā ir bijusi attiecīgās pastāvīgās šķīrējtiesas šķīrējtiesnešu sarakstā, nevar būt puses pārstāvis un to nevar pieaicināt juridiskās palīdzības sniegšanai šīs pastāvīgās šķīrējtiesas procesos.

27. punkts. Strīda izšķiršanas vieta

- (1) Puses var brīvi vienoties par strīda izšķiršanas vietu. Ja puses nav vienojušās par strīda izšķiršanas vietu, to nosaka šķīrējtiesas sastāvs.
- (2) Pierādījumu pārbaudei šķīrējtiesa var sanākt jebkurā vietā, kuru tā uzskata par piemērotu, informējot par to šķīrējtiesas procesa dalībniekus.
- (3) Ja puses vienojas par strīda izšķiršanas vietu ārpus Rīgas, pusēm jāsedz šķīrējtiesnešu ceļa un uzturēšanās izdevumi.
- (4) Ja strīda izšķiršanas vieta ir Rīga, bet kāda no pusēm ir iecēlusi šķīrējtiesnesi, kura prakses vieta ir ārpus Rīgas, attiecīgā šķīrējtiesneša ceļa un uzturēšanās izdevumus šķīrējtiesas

procesa gaitā sedz puse, kas šķīrējtiesnesi ir iecēlusi.

28. punkts. Šķīrējtiesas procesa uzsākšana

- (1) Šķīrējtiesas process uzsākas ar prasības pieteikuma iesniegšanas brīdi.
- (2) Prasības pieteikumu šķīrējtiesai iesniedz rakstveidā šķīrējtiesas kancelejas atrašanās vietā.

29. punkts. Prasības pieteikums

- (1) Prasības pieteikumā norāda:
 - 1) informāciju par pusēm:
 - a) juridiskajām personām: nosaukumu, juridisko adresi un reģistrācijas numuru un, ja prasītājam ir zināmi, tālruna un faksa numuru.
 - b) fiziskajām personām: vārdu, uzvārdu, deklarēto dzīvesvietu (pievienojot attiecīgu izziņu), bet ja tādas nav, dzīvesvietu un personas kodu, kā arī, ja prasītājam ir zināms, tālruna numuru.
 - c) ja prasību ceļ pārstāvis: prasītāja pārstāvja vārdu, uzvārdu, personas kodu un adresi saziņai ar šķīrējtiesu; juridiskajai personai — tās nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi.
 - 2) prasības priekšmetu, summu, prasības summas aprēķinu;
 - 3) prasības pamatu un pierādījumus, kas to apstiprina;
 - 4) likumu, uz kura prasība pamatota;
 - 5) prasītāja prasījumus;
 - 6) pievienoto dokumentu sarakstu;
 - 7) prasībās par naudas summas piedziņu — kredītiestādes nosaukumu un tā konta numuru, kurā veicama samaksa, ja ir šāds konts.
- (2) Prasības pieteikumam pievieno:
 - 1) šķīrējtiesas līgums, ja vien tas nav ietverts līgumā, kura sakarā radies strīds;
 - 2) līgumu, kura sakarā radies strīds;
 - 3) dokumentus, uz kuriem prasītājs atsaucas prasības pieteikumā;
 - 4) tik daudz pieteikuma norakstus, cik lietā ir atbildētāju;
 - 5) pierādījumus par šķīrējtiesas tiesvedības maksas un šķīrējtiesneša honorāra samaksu.
- (3) Prasības pieteikumu paraksta un iesniedz prasītājs vai viņa pārstāvis. Ja prasību prasītāja

vārdā ceļ pārstāvis, prasības pieteikumam pievienojama pilnvaras oriģināls vai cits dokumenta oriģināls, kas apliecina pārstāvja pilnvarojumu celt prasību.

- (4) Prasības pieteikumu iesniedz šķīrējtiesai, pievienojot tikpat norakstu, cik ir šķīrējtiesas procesa dalībnieku.

30. punkts. Šķīrējtiesas rīcība pēc prasības pieteikuma saņemšanas

- (1) Ja prasības pieteikums un tam pievienotie dokumenti atbilst šī reglamenta prasībām, šķīrējtiesas kancelejas vadītājs bez kavēšanās nosūta atbildētājam paziņojumu par prasības pieteikuma saņemšanu un prasības pieteikuma norakstu. Paziņojumā piedāvā atbildētājam iesniegt atsaukumi uz prasību, norādot iebildumus, ja tādi ir, un pievienojot tos apstiprinošus dokumentus.
- (2) Puses var iepazīties ar prasības pieteikuma pielikumiem un citiem lietas materiāliem šķīrējtiesā kancelejas darba laikā.

31. punkts. Šķīrējtiesas rīcība, ja prasības pieteikums neatbilst reglamenta prasībām

- (1) Ja prasības pieteikums un tam pievienotie dokumenti neatbilst šī reglamenta prasībām, šķīrējtiesas priekšsēdētājs atstāj prasības pieteikumu bez tālākas virzības un informē par to iesniedzēju, dodot tam laiku novērst trūkumus.
- (2) Ja šķīrējtiesas priekšsēdētāja noteiktajā termiņā trūkumi tiek novērsti, prasības pieteikums tiek uzskatīts par iesniegtu un tiek uzsākts šķīrējtiesas process.
- (3) Ja šķīrējtiesas priekšsēdētāja noteiktajā termiņā trūkumi netiek novērsti, prasības pieteikums tiek atdots iesniedzējam bez izskatīšanas.

32. punkts. Atsauksme uz prasību

- (1) Atsaukumi uz prasību atbildētājs iesniedz šķīrējtiesā 15 (piecpadsmit) dienu laikā no paziņojuma par prasības pieteikuma saņemšanu nosūtīšanas dienas.
- (2) Ievērojot atbildētāja atrašanās vietu, strīda sarežģītību, atbildētāju skaitu, šķīrējtiesas priekšsēdētājs var noteikt garāku termiņu atsauksmes sniegšanai, par ko paziņo kancelejas vadītājs, tomēr tas nevar būt garāks par objektīvi nepieciešamu un pārsniegt 30 (trīsdesmit) dienas.
- (3) Atsauksmē atbildētājs norāda:
 - 1) vai viņš atzīst prasību pilnīgi vai kādā tās daļā;
 - 2) savus iebildumus pret prasību un to pamatojumu;
 - 3) pierādījumus, kas apstiprina viņa iebildumus pret prasību un to pamatojumu, kā arī likumu, uz kuru tie pamatoti;
 - 4) lūgumus par pierādījumu pieņemšanu vai izprasīšanu;

- 5) citus apstākļus, kurus viņš uzskata par nozīmīgiem lietas izskatīšanā.
- 6) savu tālruņa numuru vai elektroniskā pasta adresi, ja viņš piekrīt saziņai ar šķīrējtiesu izmantot tālruni vai elektronisko pastu.
- (4) Atsauksmei atbildētājam jāpievieno pierādījumi, uz kuriem pamatoti viņa iebildumi. Atsauksmei jāpievieno tik daudz atsauksmes norakstu, cik lietā ir dalībnieku.
- (5) Pēc atsauksmes saņemšanas šķīrējtiesas kancelejas vadītājs bez kavēšanās paziņo par to prasītājam.
- (6) Atsauksmes neiesniegšana nav šķērslis civiltiesiskā strīda izskatīšanai.

33. punkts. Pretprasība

- (1) Atbildētājs var iesniegt pretprasību.
- (2) Pretprasība iesniedzama rakstveidā. Uz pretprasību attiecināmi tie paši reglamenta noteikumi, kas attiecas uz prasības pieteikumu.
- (3) Pretprasību var iesniegt termiņā, kāds ir noteikts atsauksmes uz prasību iesniegšanai.
- (4) Šķīrējtiesa pieņem pretprasību, ja pretprasības priekšmets aptverts ar šķīrējtiesas līgumu un:
 - 1) starp sākotnējo prasību un pretprasību iespējams savstarpējs ieskaits;
 - 2) pretprasības apmierināšana pilnīgi vai daļēji izslēdz sākotnējās prasības apmierināšanu;
 - 3) pretprasībai un sākotnējai prasībai ir savstarpējs sakars un to kopīga izskatīšana sekmēs lietas ātrāku un pareizāku iztiesāšanu.
- (5) Lēmumu par pretprasības pieņemšanu izlemj šķīrējtiesas priekšsēdētājs.
- (6) Pretprasību, ko pieņēmusi šķīrējtiesa, izskata kopā ar sākotnējo prasību.

34. punkts. Šķīrējtiesas sēdes noteikšana

- (1) Pēc tam, kad no atbildētāja ir saņemta atsauksme uz prasību vai arī ir notecējis atbildētājam noteiktais termiņš atsauksmes sniegšanai un ir iecelts šķīrējtiesas sastāvs, šķīrējtiesas sastāvs nosaka šķīrējtiesas sēdes dienu un laiku. Šķīrējtiesas sēdes diena tiek noteikta ne vēlāk kā pēc 30 (trīsdesmit) dienām, skaitot no šķīrējtiesas sastāva iecelšanas dienas.
- (2) Pēc šķīrējtiesas sēdes noteikšanas šķīrējtiesas kancelejas vadītājs bez kavēšanas paziņo lietas dalībniekiem šķīrējtiesas sēdes dienu, laiku un šķīrējtiesas sastāvu.
- (3) Šī punkta 2. daļā noteiktais paziņojums par pirmo šķīrējtiesas sēdi tiek nodots pusēm pret parakstu vai nosūtīts ierakstītā vēstulē ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) dienas pirms sēdes, ja puses nav vienojušās par īsāku termiņu. Paziņojums par kārtējo (otro un nākamo) šķīrējtiesas sēdi tiek nodots pusēm pret parakstu vai nosūtīts ierakstītā vēstulē vismaz 5 (piecas) dienas pirms šķīrējtiesas sēdes.

V. STRĪDA IZŠKIRŠANA

35. punkts. Strīda izšķiršanas veidi un tās norise

- (1) Ievērojot pušu noslēgto šķīrējtiesas līgumu, šķīrējtiesa rīko sēdes, lai noklausītos pušu paskaidrojumus un iebildumus, kā arī lai pārbaudītu pierādījumus (mutvārdu process), vai izšķir strīdu, pamatojoties tikai uz iesniegtajiem rakstveida pierādījumiem un materiāliem (rakstveida process). Šķīrējtiesa rīko mutvārdu procesu arī tad, ja puses vienojušās par rakstveida procesu, bet kāda no pusēm līdz brīdim, kad šķīrējtiesas process tiek izbeigts ar nolēmumu, pieprasa mutvārdu procesu vai šķīrējtiesas sastāvs secinās, ka iesniegtie pierādījumi un materiāli nav pietiekoši, lai izšķirtu strīdu.
- (2) Ievērojot šī reglamenta un pušu vienošanās noteikumus, šķīrējtiesa var noturēt strīda izšķiršanas procesu tādā veidā, kādā tā uzskata par lietderīgu, ar noteikumu, ka strīds izšķirams bez liekas vilcināšanās un ka pusēm tiek dotas vienādas tiesības izklāstīt savu viedokli un aizstāvēt savas tiesības. Strīda izšķiršanas procesu vada šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētājs.
- (3) Strīda izšķiršana mutvārdu procesā sākas ar brīdi, kad noteiktajā dienā un laikā šķīrējtiesas sastāva priekšsēdētājs atklāj šķīrējtiesas sēdi un paziņo par strīda izšķiršanas uzsākšanu.
- (4) Strīda izšķiršana rakstveida procesā sākas ar brīdi, kad šķīrējtiesas sastāv sanāk strīda izšķiršanai.

36. punkts. Pušu iepazīšanās ar saņemtajiem materiāliem un pierādījumiem

- (1) Šķīrējtiesa iepazīstina puses ar jebkuriem iesniegumiem, dokumentiem un citu informāciju, kuru tā saņēmusi, kā arī ar ekspertu atzinumiem un citiem pierādījumiem.

37. punkts. Sekas, ja puse nepiedalās šķīrējtiesas procesā

- (1) Ja atbildētājs šajā reglamentā noteiktajā termiņā neiesniedz atsaukumi uz prasību, šķīrējtiesa turpina procesu, neuzskatot šādu neiesniegšanu par prasības atzīšanu, ja vien šķīrējtiesas līgumā nav noteikts citādi.
- (2) Ja puses bez attaisnojoša iemesla neierodas uz šķīrējtiesas mutvārdu sēdi vai neiesniedz rakstveida vai citus pierādījumus, šķīrējtiesa turpina procesu un izšķir strīdu, pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem pierādījumiem.

38. punkts. Prasības grozīšana un papildināšana

- (1) Puse var grozīt un papildināt prasību, kamēr nav uzsākta civiltiesiskā strīda izšķiršana pēc būtības. Par prasības grozīšanu un papildināšanu nav uzskatāma:
 - 1) prasījumu precizēšana;
 - 2) acīm redzamu kļūdu izlabošana prasībā;
 - 3) procentu un pieaugumu pievienošana prasībai;

4) prasība atlīdzināt mantas vērtību sakarā ar prasītās mantas atsavināšanu, zaudēšanu vai izmaiņām tās sastāvā;

5) prasījuma kopējās summas sastāvdaļu grozīšana šīs summas robežās;

6) prasījuma, ar kuru lūgts atzīt tiesības, grozīšana uz prasījumu atjaunot aizskartās tiesības lietas gaitā mainījušos apstākļu dēļ;

7) prasības summas palielināšana sakarā ar lietas gaitā pieaugušajām tirgus cenām.

- (2) Ja šī punkta 1.daļā noteiktajā kārtībā tiek palielināts prasības apmērs, pusei papildus jāsamaksā attiecīgie šķīrējtiesas procesa izdevumi.
- (3) Prasību nevar grozīt tādā veidā, ka tā pārsniedz šķīrējtiesas līguma robežas.
- (4) Ja tiek grozīts vai papildināts prasības pamats, atbildētājam ir tiesības šķīrējtiesas sastāva noteiktajā termiņā iesniegt rakstveida atsaukumi. Uz atsaukmes iesniegšanu attiecas šā reglamenta 32.punkta noteikumi.

39. punkts. Protokols

- (1) Šķīrējtiesas sēdes protokolē tikai tad, ja kāda no pusēm to ir pieprasījusi un iemaksājusi šķīrējtiesā atlīdzību par sekretāra pakalpojumiem. Pieprasījums par sēdes protokolēšanu jāiesniedz un atlīdzība par sekretāra pakalpojumiem jāapmaksā ne vēlāk kā 2 (divas) dienas pirms šķīrējtiesas sēdes.
- (2) Protokolu raksta šķīrējtiesas izraudzīts sekretārs. Šķīrējtiesas sēdes protokolu paraksta visi šķīrējtiesneši un sekretārs. Šķīrējtiesas sēdes protokols jāparaksta 3 (trīs) dienu laikā pēc šķīrējtiesas sēdes.
- (3) Protokolā norāda:
 - 1) šķīrējtiesas nosaukumu;
 - 2) lietas numuru;
 - 3) izskatīšanas vietu un datumu;
 - 4) puses;
 - 5) atzīmes par pušu piedalīšanos strīda izšķiršanā;
 - 6) šķīrējtiesnešu, sekretāra, ekspertu, tulku un citu lietas dalībnieku vārdus un uzvārdus;
 - 7) strīda izšķiršanas gaitas aprakstu;
 - 8) pušu prasījumus un citus pušu izklāstītus svarīgus paziņojumus;
 - 9) iemeslus strīda izšķiršanas atlikšanai vai izbeigšanai.
- (4) Pusēm ir tiesības iepazīties ar protokolu un izteikt iebildumus vai piezīmes ne vēlāk kā 5 (piecu) dienu laikā pēc protokola parakstīšanas. Par iebildumu pamatotību vai piezīmju atbilstību sēdē notikušajam lemj šķīrējtiesas sastāvs. Puse pēc tās lūguma var saņemt

protokola kopiju.

40. punkts. Pierādījumi

- (1) Pierādījumi ir ziņas, uz kuru pamata šķīrējtiesas sastāvs nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem ir nozīme civiltiesiskā strīda izšķiršanā. Pierādīšanas līdzekļi šķīrējtiesā var būt pušu paskaidrojumi, rakstveida pierādījumi (rakstveida dokumenti, audioieraksti, videomagnetofona lentes, elektronisko datu nesēji, digitālie videodiski u.c.), lietiskie pierādījumi un ekspertu atzinumi.
- (2) Pierādījumus iesniedz puses. Katrai pusei jāpierāda tie apstākļi, uz kuriem tā atsaucas kā uz savu prasījumu vai iebildumu pamatojumu. Šķīrējtiesa var piedāvāt pusēm iesniegt papildus dokumentus vai citus pierādījumus.
- (3) Kā rakstveida pierādījumu iesniedz dokumenta oriģinālu vai tā apliecinātu kopiju. Ja puses iesniedz dokumenta apliecinātu kopiju, šķīrējtiesas sastāvs pats vai pēc otras puses lūguma var pieprasīt uzrādīt oriģināldokumentu. Oriģināldokumentu pēc tās personas lūguma, kas iesniegusi šo dokumentu, šķīrējtiesas sastāvs atdod atpakaļ, atstājot procesa materiālos apliecinātu tā kopiju.
- (4) Šķīrējtiesa pati nosaka pierādījumu pieļaujamību un attiecināmību.
- (5) Nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu šķīrējtiesas sastāvu.
- (6) Šķīrējtiesas sastāvam sprieduma motivējumā jānorāda, kādēļ tas vienam pierādījumam devis priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzina dažus faktus par pierādītiem, bet citus — par nepierādītiem.

41. punkts. Ekspertīze

- (1) Šķīrējtiesa pēc puses motivēta rakstiska lūguma var noteikt ekspertīzi. Ekspertīze tiek noteikta gadījumos, kad strīdā nozīmīgu faktu noskaidrošanai nepieciešamas speciālas zināšanas zinātnē, tehnikā, mākslā vai citā nozarē.
- (2) Ja šķīrējtiesa atzīst puses lūgumu par pamatotu, šķīrējtiesa pieņem lēmumu par ekspertīzes noteikšanu vai ekspertu pieaicināšanu. Ekspertīze tiek noteikta tikai tad, ja puse šķīrējtiesas noteiktajā termiņā avansā ir iemaksājusi šķīrējtiesā atlīdzību par eksperta pakalpojumiem. Avansa summas apmēru nosaka šķīrējtiesa.
- (3) Lūgumā par ekspertīzes noteikšanu pusei ir jānorāda jautājumi, par kuriem, pēc viņas domām, ekspertam jādod atzinums. Otrai pusei ir tiesības iesniegt šķīrējtiesai jautājumus, par kuriem, ekspertam jādod atzinums. Jautājumus, kuros nepieciešams eksperta atzinums, nosaka šķīrējtiesa. Pušu uzdoto jautājumu noraidīšana šķīrējtiesai ir jāmotivē.
- (4) Šķīrējtiesas lēmumā par ekspertīzes noteikšanu norādāms, kuros jautājumos nepieciešams eksperta atzinums un kam uzdots izdarīt ekspertīzi.
- (5) Ekspertīzi izdara attiecīgo ekspertīzes iestāžu eksperti vai citi speciālisti. Ekspertu izrauga puses pēc savstarpējas vienošanās, bet, ja tāda nav panākta šķīrējtiesas noteiktajā termiņā, ekspertu izraugās šķīrējtiesa. Ja nepieciešams, šķīrējtiesa izraugās vairākus ekspertus.
- (6) Ja izraudzīti vairāki eksperti, viņi ir tiesīgi savā starpā apsprieties. Ja eksperti nonāk pie kopīga atzinuma, to paraksta visi eksperti. Ja ekspertu domas nesaskan, katrs eksperts raksta

atsevišķu atzinumu.

- (7) Puses pēc šķīrējtiesas pieprasījuma iesniedz ekspertam nepieciešamās ziņas vai dokumentus, uzrāda preces vai citus priekšmetus.
- (8) Pēc puses pieprasījuma šķīrējtiesa uzaicina ekspertu pēc atzinuma došanas piedalīties šķīrējtiesas sēdē, lai sniegtu paskaidrojumus un atbildētu uz pušu jautājumiem par atzinumu.

42. punkts. Eksperta, tulka un sekretāra noraidījums

- (1) Pēc puses pieteikuma eksperts, tulks vai sekretārs var tikt noraidīti šī reglamenta 13.punktā noteiktajos gadījumos. Noraidījums jāpieteic nekavējoties pēc tam, kad puse ir uzzinājusi noraidījuma pamatu. Jautājumu par noraidījumu izlemj šķīrējtiesas sastāvs.

43. punkts. Puses izstāšanās procesuālās sekas

- (1) Fakts, ka fiziskā persona, kas ir viena no pusēm, ir mirusi vai juridiskā persona, kas ir viena no pusēm, beigusi pastāvēt, pats par sevi neizbeidz šķīrējtiesas līgumu, ja puses nav vienojušās citādi un apstrīdētā tiesiskā attiecība pieļauj tiesību pārņemšanu. Šajā gadījumā šķīrējtiesa aptur šķīrējtiesas procesu līdz tiesību pārņēmēja noteikšanai.
- (2) Šķīrējtiesas sastāvs aptur šķīrējtiesas procesu līdz puses tiesību pārņēmēja noteikšanai.
- (3) Prasījuma cesija ir pamats šķīrējtiesas procesa izbeigšanai, ja vien puses nav no jauna vienojušās par civiltiesiskā strīda izskatīšanu šķīrējtiesā.

44. punkts. Tiesības uz iebildumiem

- (1) Ja pārkāpts vai nav ievērots kāds no šķīrējtiesas procesa noteikumiem, puse, kas piedalās šķīrējtiesas procesā, nekavējoties, tiklīdz tai par šo pārkāpumu ir kļuvis zināms vai vajadzētu kļūt zināmam, iesniedz šķīrējtiesai un otrai pusei rakstveida iebildumus.
- (2) Par iebildumu pamatotību lemj šķīrējtiesa.
- (3) Ja puse neiesniedz iebildumus, uzskatāms, ka tā ir atteikusies no savām tiesībām celt šādus iebildumus, izņemot gadījumu, kad iebildumus puse nav iesniegusi no tās neatkarīgu iemeslu dēļ.

45. punkts. Procesu dokumentu glabāšana pēc šķīrējtiesas procesa pabeigšanas

- (1) Procesu dokumenti pēc šķīrējtiesas procesa pabeigšanas paliek glabāšanā šķīrējtiesā 10 (desmit) gadus. Šķīrējtiesa dokumentu uzglabāšanu veic saskaņā ar likumā noteikto arhīvu glabāšanas kārtību.

46. punkts. Nolēmuma pieņemšana

- (1) Visi nolēmumi (lēmumi un spriedumi) šķīrējtiesā, ja tā sastāv vairāk kā no viena šķīrējtiesnesa, tiek pieņemti ar vienkāršu balsu vairākumu. Šķīrējtiesnesis nevar atteikties no

balsošanas.

- (2) Šķīrējtiesas sastāvs pēc paša izvēles nolēmumu pieņem šķīrējtiesas sēžu zālē vai apspriežu istabā.
- (3) Šķīrējtiesas nolēmumu taisa rakstveidā, un to paraksta visi šķīrējtiesneši, bet, ja kāds no šķīrējtiesnešiem neparaksta nolēmumu, tajā norādāms iemesls, kāpēc nav viņa paraksta.
- (4) Šķīrējtiesnešu parakstus uz nolēmuma apliecina ar šķīrējtiesas spiedogu.
- (5) Šķīrējtiesas nolēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā. Tas nav pārsūdzams un par to nevar iesniegt protestu.

47. punkts. Izlīgums

- (1) Šķīrējtiesa veicina pušu strīda noregulēšanu ar izlīgumu.
- (2) Izlīgums pieļaujams jebkurā šķīrējtiesas procesa stadijā. Ja puses noslēdz izlīgumu, šķīrējtiesas procesu izbeidz.
- (3) Izlīgumu puses slēdz rakstveidā un tajā norāda: juridiskajām personām - nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi, fiziskajām personām - vārdu, uzvārdu, personas kodu un dzīvesvietu, kā arī strīda priekšmetu un katras puses saistības, ko tās labprātīgi uzņemas pildīt.
- (4) Pēc pušu pieprasījuma šķīrējtiesa ar savu lēmumu apstiprina izlīgumu, ja tā noteikumi nav pretrunā ar likumu. Šādam lēmumam ir tāds pats juridisks spēks kā šķīrējtiesas spriedumam.
- (5) Izlīgums nav pieļaujams, ja tā noteikumi aizskar citas personas tiesības vai ar likumu aizsargātas intereses

48. punkts. Spriedums

- (1) Šķīrējtiesas spriedumā norāda:
 - 1) lietas numuru;
 - 2) šķīrējtiesas sastāvu;
 - 3) sprieduma taisīšanas datumu un vietu;
 - 4) ziņas par pusēm;
 - 5) strīda priekšmetu;
 - 6) sprieduma motivējumu, ja vien puses nav vienojušās citādi;
 - 7) secinājumu par prasības pilnīgu vai daļēju apmierināšanu, vai par tās pilnīgu vai daļēju noraidīšanu un šķīrējtiesas sprieduma būtību;
 - 8) piedzenamo summu, ja spriedums taisīts par naudas piedziņu;
 - 9) konkrēto mantu un tās vērtību, kas piedzenama mantas neesamības gadījumā, ja

spriedums taisīts par mantas atdošanu natūrā;

10) kam, kādas darbības un kādā termiņā jāizpilda, ja spriedums uzliek par pienākumu izpildīt noteiktas darbības;

11) kāda sprieduma daļa attiecas uz katru no prasītājiem, ja spriedums taisīts vairāku prasītāju labā, vai kāda sprieduma daļa jāizpilda katram no atbildētājiem, ja spriedums taisīts pret vairākiem atbildētājiem;

12) šķīrējtiesas procesa izdevumus, kā arī šo izdevumu un izdevumu par juridisko palīdzību sadalījumu starp pusēm.

- (2) Spriedumu šķīrējtiesa sastāda 14 (četrpadsmit) dienu laikā.
- (3) Taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, šķīrējtiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, minot arī to apmēru, prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus un arī šo procentu apmēru.
- (4) Spriedumā, kas uzliek pienākumu izpildīt noteiktas darbības, šķīrējtiesa nosaka, konkrēti kam, kādas darbības un kādā termiņā ir jāizpilda.
- (5) Taisot spriedumu, kas atbildētājam uzliek pienākumu izpildīt noteiktas darbības, kuras nav saistītas ar mantas vai naudas summu nodošanu, šķīrējtiesa spriedumā var norādīt, ka tad, ja atbildētājs noteiktā termiņā neizpildīs spriedumu, prasītājs ir tiesīgs izpildīt šīs darbības uz atbildētāja rēķina, pēc tam no viņa piedzenot nepieciešamos izdevumus.
- (6) Spriedumā vairāku prasītāju labā šķīrējtiesa norāda, kāda sprieduma daļa attiecas uz katru no viņiem, vai arī to, ka piedziņas tiesības ir solidāras.
- (7) Spriedumā pret vairākiem atbildētājiem šķīrējtiesa norāda, kāda sprieduma daļa izpildāma katram no viņiem, vai arī to, ka viņu atbildība ir solidāra.
- (8) Šķīrējtiesas sprieduma norakstu izsniedz pusēm. Sprieduma norakstu nosūta pusei pēc tās pieprasījuma.
- (9) Šķīrējtiesas spriedumu nosūta pusēm triju darbdienu laikā no tā taisīšanas dienas, ja vien puses nav iepriekš saņēmušas sprieduma norakstu kancelejā.

49. punkts. Sprieduma kļūdu izlabošana. Sprieduma izskaidrošana. Papildspriedums

- (1) Katra puse, paziņojot par to otrai pusei, līdz sprieduma izpildei var lūgt šķīrējtiesu:
 - 1) izlabot jebkuru spriedumā pieļauto kļūdu aprēķinos, gramatisko vai drukas kļūdu. Šādas kļūdas šķīrējtiesa var izlabot arī pēc savas iniciatīvas. Šādas kļūdas var labot bez pušu piedalīšanās;
 - 2) izskaidrot spriedumu, negrozot tā saturu. Sprieduma izskaidrojums sastādāms rakstiski un no tā pieņemšanas brīža kļūst par sprieduma neatņemamu sastāvdaļu.
 - 3) 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma nosūtīšanas dienas pieņemt papildspriedumu, ja nav izlemts kāds no pieteiktajiem prasījumiem, par kuru bija iesniegti pierādījumi un par kuru puses devušas paskaidrojumus. Ja šķīrējtiesa uzskata lūgumu par pamatotu, tā šo lūgumu izlemj, taisot papildspriedumu.
- (2) Šķīrējtiesa lemj, vai pušu piedalīšanās ir nepieciešama, šķīrējtiesai izlemjot šī punkta 1.daļā

norādīto jautājumu.

- (3) Šķīrējtiesas sastāvs ne vēlāk kā 15 (piecpadsmit) dienas iepriekš paziņo pusēm par šķīrējtiesas sēdi, kurā tiks izlemts jautājums par sprieduma labošanu, izskaidrošanu vai papildsprieduma taisīšanu. Ja sprieduma labošanas dēļ var mainīties tā rezolutīvā daļa, bet sprieduma būtība nemainās, šķīrējtiesas sastāvs aicina puses izteikt savu viedokli. Pušu neierašanās nav šķērslis sprieduma labošanai, izskaidrošanai vai papildsprieduma taisīšanai. Papildspriedumu šķīrējtiesas sastāvs taisa saskaņā ar šā reglamenta 48. punktu.

50. punkts. Strīda izšķiršanas atlikšana

- (1) Šķīrējtiesai ir pienākums atlikt strīda izšķiršanu, ja šķīrējtiesas sēdē neierodas, kāds no lietas dalībniekiem un viņam nav paziņots par šķīrējtiesas sēdes laiku un vietu.
- (2) Šķīrējtiesa var atlikt strīda izšķiršanu:
 - 1) ja atzīst, ka nav iespējams izšķirt strīdu tāpēc, ka nav ieradies kāds lietas dalībnieks, kā arī sekretārs, eksperts vai tulks;
 - 2) pēc lietas dalībnieka lūguma, lai dotu viņam iespēju iesniegt papildu pierādījumus;
 - 3) pēc savas iniciatīvas procesuālo jautājumu atrisināšanai.
- (3) Nākamās šķīrējtiesas sēdes dienu un laiku šķīrējtiesa paziņo lietas dalībniekiem pret parakstu vai arī uzaicina ar pavēstēm.

51. punkts. Šķīrējtiesas procesa apturēšana

- (1) Šķīrējtiesai ir pienākums apturēt šķīrējtiesas procesu, ja:
 - 1) mirusi fiziskā persona vai beigusi pastāvēt juridiskā persona, kas strīdā ir puse, un ja apstrīdētā tiesiskā attiecība pieļauj tiesību pārņemšanu;
 - 2) puse zaudējusi rīcībspēju;
 - 3) šķīrējtiesā rakstveidā ir iesniegta pušu savstarpēja vienošanās par šķīrējtiesas procesa apturēšanu.
- (2) Šķīrējtiesa pēc lietas dalībnieka vai savas iniciatīvas var apturēt tiesvedību, ja:
 - 1) puse slimības vai citu attaisnojušu iemeslu dēļ nespēj piedalīties strīda izšķiršanā;
 - 2) šķīrējtiesa pēc dalībnieku lūguma nosaka ekspertīzi.
- (3) Šķīrējtiesas process tiek apturēts:
 - 1) šī punkta 1. daļas 1. apakšpunktā paredzētajos gadījumos - līdz tiesību pārņēmēja noteikšanai vai likumiskā pārstāvja iecelšanai;
 - 2) šī punkta 1. daļas 2. apakšpunktā paredzētajos gadījumos - līdz likumiskā pārstāvja iecelšanai;

3) šī punkta 1. daļas 3. apakšpunktā paredzētajos gadījumos - līdz pušu savstarpējā vienošanās noteiktajam termiņam;

4) šī punkta 2. daļas 1. un 2. apakšpunktā paredzētajos gadījumos - līdz brīdim, kad atkrituši šajos apakšpunktos minētie apstākļi.

- (4) Par šķīrējtiesas procesa apturēšanu šķīrējtiesa pieņem lēmumu, kuru noformē atsevišķa procesuālā dokumenta veidā. Lēmumā norādāmi apstākļi, līdz kuru iestāšanās vai izbeigšanās brīdim šķīrējtiesas process apturēts, vai termiņš, uz kādu šķīrējtiesas process apturēts.
- (5) Šķīrējtiesas procesu atjauno šķīrējtiesa ar lēmumu pēc savas iniciatīvas vai pēc lietas dalībnieku pieteikuma.

52. punkts. Prasības atstāšana bez izskatīšanas

(1) Šķīrējtiesai ir pienākums atstāt prasību bez izskatīšanas, ja:

1) prasības pieteikumu iesniegusi rīcībnespējīga persona vai persona, kurai nodibināta aizgādība atbilstoši Civillikuma 365.panta noteikumiem;

2) prasību prasītāja vārdā cēlusi persona, kura nav tam likumā noteiktajā kārtībā pilnvarota;

3) šī reglamenta 31. punkta 3. daļā noteiktajā gadījumā.

(2) Šķīrējtiesa var atstāt prasību bez izskatīšanas:

1) pēc prasītāja lūguma;

2) ja prasītājs atkārtoti neierodas šķīrējtiesas sēdē un nav lūdzis izšķirt strīdu viņa prombūtnē.

(3) Par prasības atstāšanu bez izskatīšanas šķīrējtiesa pieņem lēmumu atsevišķa procesuālā dokumenta veidā.

(4) Ja prasība atstāta bez izskatīšanas, prasītājs ir tiesīgs no jauna iesniegt prasības pieteikumu šķīrējtiesā, ievērojot likumā un šajā reglamentā noteikto kārtību.

53. punkts. Šķīrējtiesas procesa izbeigšana

(1) Šķīrējtiesa pieņem lēmumu par šķīrējtiesas procesa izbeigšanu, ja:

1) prasītājs atteicies no prasības;;

2) puses vienojas par strīda izbeigšanu ar izlīgumu;

3) šķīrējtiesas līgums likumā vai līgumā noteiktajā kārtībā zaudējis spēku;

4) šķīrējtiesa atzīst, ka strīds nav pakļauts šķīrējtiesai;

5) fiziskā persona, kas ir viena no pusēm, ir mirusi vai juridiskā persona, kas ir viena no pusēm, ir beigusī pastāvēt un tiesiskā attiecība nepieļauj tiesību pārņemšanu vai puses ir

vienojušās, ka process šādā gadījumā izbeidzams.

- (2) Ja šķīrējtiesas process izbeigts šī punkta 1. daļas 1. vai 2. apakšpunktā norādīto iemeslu dēļ, atkārtota griešanās šķīrējtiesā vai griešanās tiesā strīdā starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata nav pieļaujama.
- (3) Ja šķīrējtiesas process izbeigts šī punkta 1. daļas 3. vai 4. apakšpunktā norādīto iemeslu dēļ vai, ja fiziskā persona, kas ir viena no pusēm, ir mirusi vai juridiskā persona, kas ir viena no pusēm, ir beigusi pastāvēt un puses ir vienojušās, ka šķīrējtiesas process šādā gadījumā izbeidzams, puses ir tiesīgas griezties tiesā.

54. punkts. Strīda jauna izšķiršana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

- (1) Strīdu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem var ierosināt puse, iesniedzot pieteikumu par šķīrējtiesas sprieduma vai lēmuma atcelšanu.
- (2) Pieteikumu var iesniegt 3 (triju) mēnešu laikā no dienas, kad konstatēti apstākļi, kas ir par pamatu strīda jaunai izšķiršanai.
- (3) Pieteikumu nevar iesniegt, ja kopš sprieduma vai lēmuma spēkā stāšanās pagājuši vairāk nekā 10 (desmit) gadi.
- (4) Par jaunatklātiem apstākļiem atzīst:
 - 1) ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu krimināllietā konstatētu apzināti nepatiess eksperta atzinums, apzināti nepatiess tulkojums, viltotu rakstveida vai lietisks pierādījumu, uz kuru pamata taisīts spriedums;
 - 2) ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu krimināllietā konstatētas noziedzīgās darbības, kuru dēļ taisīts nelikumīgs vai nepamatots spriedums vai pieņemts lēmums;
 - 3) tā tiesas sprieduma vai citas iestādes lēmuma atcelšanu, uz kura pamata taisīts spriedums vai pieņemts lēmums šajā strīdā;
 - 4) lietas izspriešanā piemērotās tiesību normas atzīšanu par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai.
- (5) Pieteikuma iesniegšanas termiņu aprēķina:
 - 1) šā punkta 4.daļas 1. un 2.apakšpunktā norādītajos gadījumos - no dienas, kad likumīgā spēkā stājies spriedums krimināllietā;
 - 2) šā punkta 4.daļas 3.apakšpunktā norādītajos gadījumos - no dienas, kad likumīgā spēkā stājies tiesas nolēmums, ar kuru atcelts spriedums civillietā vai krimināllietā, vai arī kad atcelts citas iestādes lēmums, uz kura pamatots tas spriedums vai lēmums, kuru lūdz atcelt sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem;
 - 3) šā punkta 4. daļas 4.apakšpunktā norādītajā gadījumā — no dienas, kad stājies spēkā spriedums vai cits lēmums, sakarā ar kuru piemērotā tiesību norma zaudē spēku kā neatbilstoša augstāka juridiska spēka tiesību normai.
- (6) Pieteikums sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem iesniedzams rakstveidā. Uz pieteikumu attiecināmi tie paši reglamenta noteikumi, kas attiecas uz prasības pieteikumu.

- (7) Par šķīrējtiesas sēdi paziņo un pieteikuma norakstu nosūta strīda pusēm. Šo personu neierašanās nav šķērsļis pieteikuma izskatīšanai.
- (8) Šķīrējtiesa, izskatījusi pieteikumu, pārbauda, vai apstākļi, kurus norāda pieteicējs, atzīstami par jaunatklātiem apstākļiem saskaņā ar šā punkta 4.daļu.
- (9) Ja šķīrējtiesa konstatē jaunatklātus apstākļus, tā atceļ apstrīdēto spriedumu vai lēmumu pilnībā vai kādā tā daļā un izšķir strīdu pēc būtības.
- (10) Ja šķīrējtiesa atzīst, ka pieteikumā norādītie apstākļi nav uzskatāmi par jaunatklātiem, tā pieteikumu noraida.

55. punkts. Šķīrējtiesas nolēmuma izpilde

- (1) Šķīrējtiesas nolēmums pusēm ir obligāts un izpildāms labprātīgi šajā nolēmumā noteiktajā termiņā. Labprātīgai sprieduma izpildei šķīrējtiesa nosaka termiņu, kas nav īsāks par 10 (desmit) dienām.
- (2) Ja šķīrējtiesas nolēmums izpildāms Latvijā un labprātīgi netiek pildīts, ieinteresētā puse ir tiesīga vērsties rajona (pilsētas) tiesā pēc parādnieka dzīvesvietas vai atrašanās vietas (juridiskās adreses) ar pieteikumu par izpildu raksta izsniegšanu šķīrējtiesas nolēmuma piespiedu izpildei.

VI. ŠĶĪRĒJTIESAS PROCESA IZDEVUMI

56. punkts. Šķīrējtiesas procesa izdevumi

- (1) Šķīrējtiesas procesa izdevumi ir ar strīda izšķiršanu saistītie izdevumi un ar lietas vešanu saistītie izdevumi.
- (2) Ar strīda izšķiršanu saistītie izdevumi ir:
 - 1) šķīrējtiesas tiesvedības maksa un šķīrējtiesneša honorārs;
 - 2) summas, kas jāizmaksā ekspertiem, tulkiem un sekretāram;
 - 3) ar šķīrējtiesas sprieduma izskaidrojumu saistītie izdevumi;
 - 4) šķīrējtiesnešu ceļa un uzturēšanās izdevumi;
 - 5) citi iespējamie ar strīda izšķiršanu saistītie izdevumi, kuru samaksas kārtību nosaka šķīrējtiesa, ievērojot reglamenta noteikumus.
- (3) Ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir:
 - 1) izdevumi par juridisko palīdzību;
 - 2) ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi.
- (4) Šķīrējtiesas tiesvedības maksa un šķīrējtiesneša honorārs ir atkarīgi no prasības summas, strīda sarežģītības un šķīrējtiesnešu skaita, kas izšķir attiecīgu strīdu, un tiek noteikti šī reglamenta pielikumu Nr.2. Ar šķīrējtiesas priekšsēdētāja lēmumu šo izdevumu apmērs var tikt grozīts, ņemot vērā strīda sarežģītību, strīda izspiešanai nepieciešamo laiku, kā arī

jebkurus citus ar strīda izšķiršanu saistītus apstākļus.

- (5) Sekretārs, tulks vai eksperts šķīrējtiesas procesā tiek pieaicināti tikai pēc tam, kad puse nomaksā šķīrējtiesas noteikto atlīdzību par šo personu pakalpojumiem. Ja puse, kura ir pieprasījusi pieaicināt tulku, sekretāru vai ekspertu, šķīrējtiesas noteiktajā termiņā nav iemaksājusi atlīdzību par to pakalpojumiem, šo atlīdzību var iemaksāt otra puse.
- (6) Šķīrējtiesas priekšsēdētājs ir tiesīgs pēc puses lūguma vai pēc savas iniciatīvas samazināt šķīrējtiesas tiesvedības maksa apmēru.
- (7) Ar strīda izšķiršanu saistītie izdevumi tiek iemaksāti Tirdzniecības Rūpniecības un Būvniecības šķīrējtiesas norēķinu kontā.

57. punkts. Prasības summa

- (1) Prasības summa ir:
 - 1) prasībās par naudas piedziņu - piedzenamā summa;
 - 2) prasībās par mantas izprasīšanu - izprasāmās mantas vērtība;
 - 3) prasībās par terminētiem maksājumiem un devumiem - visu maksājumu un devumu kopsumma;
 - 4) prasībās par beztermiņa vai mūža maksājumiem un devumiem - visu maksājumu un devumu kopsumma;
 - 5) prasībās par maksājumu vai devumu samazināšanu vai palielināšanu - summa, par kādu samazina vai palielina maksājumus vai devumus;
 - 6) prasībās par maksājumu vai devumu izbeigšanu - atlikušo maksājumu vai devumu kopsumma;
 - 7) prasībās par mantas nomas līguma pirmstermiņa izbeigšanu - maksājuma kopsumma par mantas lietošanu atlikušajā līguma darbības laikā;
 - 8) prasībās par īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu – tā tirgus vērtība, bet ne mazāka par tā kadastrālo vērtību;
 - 9) prasībās, kas sastāv no vairākiem patstāvīgiem mantiskiem prasījumiem – visu prasījumu kopsumma.
- (2) Prasības summu norāda prasītājs. Ja norādītā prasības summa acīm redzami neatbilst izprasāmās mantas tirgus vērtībai, prasības summu nosaka šķīrējtiesa.

58. punkts. Ar strīda izšķiršanu saistīto izdevumu atmaksāšana

- (1) Ar strīda izšķiršanu saistītie izdevumi atmaksājami pilnīgi vai daļēji šādos gadījumos:
 - 1) ja iemaksāti lielākie ar strīda izšķiršanu saistītie izdevumi, nekā to nosaka šis reglaments vai šķīrējtiesa;

2) ja puse ir iemaksājusi atlīdzību par sekretāra, tulka vai eksperta pakalpojumiem, bet minētie pakalpojumi netika izmantoti vai avansā iemaksātās summas netika izlietas pilnībā, iemaksātā summa vai tās neizlietota daļa tiek atgriezta pusei, kura to iemaksājusi;

3) ja līdz šķīrējtiesas sastāva iecelšanai prasības pieteikums tiek atstāts bez izskatīšanas vai prasītājs atsauc savu prasību, pusei tiek atmaksāts šķīrējtiesneša honorārs.

- (2) Ar strīda izšķiršanu saistītos izdevumus atmaksā ar noteikumu, ka pieteikums par to atmaksāšanu iesniegts gada laikā no summas iemaksas dienas.

59. punkts. Šķīrējtiesas procesa izdevumu atlīdzināšana

- (1) Puses var vienoties par šķīrējtiesas procesa izdevumu sadalījumu starp tām. Ja puses par to nav vienojušas, šķīrējtiesas procesa izdevumu atlīdzināšana tiek noteikta saskaņā ar šī punkta noteikumiem.

- (2) Pusei, kuras labā taisīts spriedums, šķīrējtiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos ar strīda izšķiršanu saistītos izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā daļā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli šķīrējtiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam - proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

- (3) Ja prasītājs atsakās no prasības, tas atlīdzina atbildētājam radušos ar strīda izšķiršanu saistītos izdevumus. Prasītāja samaksātos ar strīda izšķiršanu saistītos izdevumus šajā gadījumā atbildētājs neatlīdzina. Tomēr, ja prasītājs neuztur savus prasījumus tāpēc, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis, šķīrējtiesa pēc prasītāja lūguma piespriež no atbildētāja prasītāja samaksātos ar strīda izšķiršanu saistītos izdevumus.

- (4) Ja prasība atstāta bez izskatīšanas, šķīrējtiesa pēc atbildētāja lūguma piespriež no prasītāja atbildētāja samaksātos ar strīda izšķiršanu saistītos izdevumus.

- (5) Ar lietas vešanu saistītie izdevumi ir atlīdzināmi šādos apmēros:

1) izdevumi juridiskās palīdzības samaksai:

a) atlīdzināmie izdevumi juridiskās palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro*, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas,

b) atlīdzināmie izdevumi juridiskās palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa ir no 8501 *euro* līdz 57 000 *euro*, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 *euro*,

c) atlīdzināmie izdevumi juridiskās palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa pārsniedz 57 001 *euro*, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 5 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

- (6) Ja prasība noraidīta vai prasītājs atsakās no prasības, izņemot šī punkta 3.daļā minēto gadījumu, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam, un šajā gadījumā atlīdzināmās summas apmērs aprēķināms saskaņā ar šī reglamenta punkta piekto daļu;

- (7) Ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi – atlīdzināmi izdevumu faktiskajā apmērā.
- (8) Šķīrējtiesa var noteikt mazāku apmēru atlīdzināmo izdevumu juridiskās palīdzības atlīdzības samaksai, ievērojot taisnīguma un samērīguma principu, kā arī izvērtējot objektīvos ar lietu saistītos apstākļus, it īpaši - lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpi, tiesas sēžu skaitu lietas izskatīšanas laikā.
- (9) Ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespiež no atbildētāja par labu prasītājam, ja tā prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis.